

Česká dermatovenerologická společnost ČLS JEP (org. č. 4) Czech Dermatology and Venereology Society CzMA

Československá dermatologická a venerologická společnost (ČDS) byla založena v Brně na kožní klinice 30. 12. 1922. Historie dermatologie však sahá hluboko před toto datum, neboť České země byly do r. 1918 součástí Rakousko-Uherska. Společnosti České a Slovenské republiky jsou po rozdělení státu v r. 1995 plynulým pokračováním všech odborných, edukačních i vědeckých aktivit v oboru a úzce spolupracují (např. společný časopis Česko-slovenská dermatologie, vychází rovněž již přes 75 let). Naše odborná společnost je trvalou součástí ČLS JEP.

Zakládajícími členy byli: prof. Vítězslav Janovský (1. prezident) a místopředsedové (prof. Antonín Trýb, prof. František Šamberger a prof. Viktor Reinsberg). Schůze se ještě zúčastnili

asistenti: MUDr. Gawalowski, MUDr. Hübschmann a MUDr. Kubias (za Prahu), MUDr. Sedlák, MUDr. Měska a MUDr. Himmer (za Bratislavu), doc. MUDr. Odstrčil (za Olomouc) a dále děkan LF v Brně prof. Berka, prof. Studnička, prof. Vanýšek, doc. MUDr. Leichner a další.

Předsedy společnosti v jednotlivých obdobích byli: prof. V. Janovský, prof. F. Šamberger, prof. K. Gawalowski, prof. K. Hübschmann, prof. G. Lejhanec, prof. J. Konopík, prof. J. Obrtel, prof. Z. Štáva, prof. F. Novotný, prof. F. Vosmík, prof. V. Resl; nyní je předsedou prof. P. Arenberger.

V dobách, kdy ještě nebyla koncipována dermatologie jako samostatný obor, ovlivnili českou, resp. světovou, dermatologii čeští nebo moravští vědci či přednostové ústavů. Působili jak v naší republice, tak rovněž ve Vídni, v Polsku, popř. v dalších zemích (prof. Karel Rokitsanský (1804–1878) – patologický anatom z Hradce Králové; prof. Josef Hartl (1811–1894) – působil v Praze a ve Vídni jako patologický anatom; prof. Josef Škoda (1805–1881) – internista, rodák z Plzně, patřil k Vídeňské badatelské škole; prof. Jan Evangelista Purkyně – fyziolog, působil v Praze a Vratislavi, v r. 1823 vydal „*Commentatio de examine physiologico organi visus et systematis cutanei*“). Věnoval se studiu potních žláz a kožního reliéfu. Zavedl např. používání kanadského balzámu v histologii. Z významných českých vědců zasluží připomenout: prof. MUDr. Jan Wolf – histolog, objevitel adhezivních vyšetřovacích metod; RNDr. Jan Král – objevitel urokánové kyseliny v potu.

Naši významní dermatologové a jejich hlavní aktivity

- Ferdinand von Hebra (1816–1880) byl kožní lékař; vybuodoval dermatologii na základech patologické anatomie a histologie; zasloužil se v r. 1845 o popis a klasifikaci kožních nemocí; psal učebnice; spolupracoval se svým žákem Morizem Kaposim; propagoval pařížskou školu ve Vídni.
- Doc. J. Waller založil v r. 1847 v Praze „Oddělení pro nemoci příjčné“.
- MUDr. J. Čejka připojil kožní část oddělení (1852–1862).
- Prof. MUDr. V. Petters byl přednosta v letech 1862–1875; v r. 1874 napsal 1. české pojednání o syfilis.
- Prof. MUDr. V. Weiss byl první přednosta české kliniky v letech 1875–1882. (15. 10. 1883 byla pražská lékařská fakulta Univerzity Karlovy rozdělena na českou a německou část, což vedlo ke vzniku českých pracovišť.)
- Prof. MUDr. V. Janovský (1870–1925) byl dvorní rada, člen rady spolků, 17 zahraničních společností, člen výboru: Société internationale de dermatologie et syphilidologie, 1. prezident společnosti, rektor Univerzity Karlovy, autor první české učebnice venerologie (4 svazky); spolupracoval na Mračkově učebnici ve Vídni, Drascherově encyklopedii a Lasse-rově encyklopedii kožních a příjčných nemocí v Berlíně.
- Prof. MUDr. F. Šamberger (1871–1944) se zabýval patogenezí řady kožních chorob; významné úsilí věnoval protivenerickém boji; člen 10 zahraničních společností; organizátor významného mezinárodní sjezdu v r. 1934.
- Prof. MUDr. K. Gawalowski (1890–1965) má významný podíl na léčení kožních chorob rentgenem. Nacisty zbaven funkce přednosta v r. 1943.
- Doc. MUDr. E. Petráček (1891–1951) byl přednosta I. dermatologické a venerologické kliniky; napsal 2svazkovou venerologii, 2 další učebnice a 130 vědeckých prací; působil ve Společnosti pro potlačování pohlavních chorob a byl místopředsedou Union contre le péril vénerien et les reponématoses.

- Prof. K. Hübschmann (1890–1981) byl od 2. ročníku redaktorem Československé dermatologie; vědecky činný v oblasti tuberkulózy, sklerodermie, venerologie a dermatomykóz; napsal učebnici pro ošetřovatelky: „Léčení syfilis“ a „Ženská kapavka“.

I. dermatovenerologickou kliniku v Praze postupně vedli:

- Prof. MUDr. Jan Konopík, DrSc. (1905–1986) – zájem o erysipel, flebologii, obecnou diagnostiku, fyziologii a biochemii kůže.
- Prof. MUDr. Jiří Trapl, DrSc. (1912–1992) – zakladatel české histopatologie, vydal významnou a nepřekonanou učebnici histologie; provedl první histologicko-klinickou klasifikaci melanomu.
- Prof. MUDr. Lubor Jirásek, CSc. (1916–1998) – náš významný a mezinárodně uznávaný představitel oboru pro kožní choroby z povolání.
- Prof. MUDr. František Záruba, DrSc. (1932) – zajímá se především o biochemii kůže a psoriázu.

II. dermatovenerologickou kliniku v Praze postupně vedli:

- Prof. MUDr. Jan Obrtel (1903–1986) – vědecky pracoval především v problematice ekzému a dermatomykóz.
- Prof. MUDr. Zdeněk Štáva, DrSc. (1918–1992) – zaměřil se hlavně na vztahy ke stomatologii a interně a na dermosklerózy.
- Prof. MUDr. František Vosmík, DrSc. (1935) – je významný histopatolog; autor nebo koordinátor řady učebnic, skript a monografií. Zajímá se o lymfomy, maligní melanom, imunofluorescenci, autoimunní choroby. Působí jako vedoucí doškolovacího institutu pro dermatologii, hlavní examinator u atestačních zkoušek (odborná specializace I. a II. stupně).
- Doc. MUDr. Jiří Štork, CSc. – je nový přednosta, zájem především o sklerodermii, histopatologii, maligní melanom a imunofluorescenci kůže.
- Prof. MUDr. Jan Konopík, DrSc., byl prvním přednostou Dermatovenerologické kliniky Lékařské fakulty hygienické. Po něm v této funkci následovali:
- Prof. MUDr. Tibor Bielický, CSc. (1914–1973) – napsal monografii Fotodermatózy.
- Doc. MUDr. Richard Schwank, CSc. (1911–1992) – napsal monografii Lékové exantémy.
- Prof. MUDr. František Novotný, DrSc. (1925) – věnuje se především psoriáze a vydal učebnici Obecná dermatologie.
- Prof. MUDr. Lubor Malina, DrSc. (1935) – zabýval se především *Porphyria cutanea tarda* (monografie) a fotodermatózami (monografie).
- Prof. MUDr. Petr Arenberger, DrSc. (1958) – současný přednosta, řada monografií, učebnic, zabývá se problematikou keratinocytů a eikosanoidů, adhezivních molekul.

Fakulta dětského lékařství byla zprvu na I. kožní klinice, později v Nemocnici na Bulovce, kde působili: doc. MUDr. Adolf Kúta, doc. MUDr. Emil Neumann, MUDr. Jana Tomášková a dále:

- Doc. MUDr. Marie Horáková, CSc., která významně působila i mezinárodně v oboru flebologie a skleroterapie, členka francouzské a německé společnosti.
- Prof. MUDr. Anna Fadrhonicová, CSc. (1919) se zabývá především farmakoterapií kůže, působila jako hlavní odborník oboru. Za jejího působení byl od r. 1954 zřízen v Nemocnici Na Bulovce Ústav pro doškolování, který přešel jako IPVZ na II. kožní kliniku v r. 1995.
- Prof. MUDr. Pavel Barták, DrSc. (1927) vynikl především v oblasti elektronové mikroskopie.
- Doc. MUDr. Jana Hercogová, CSc. (1959) – současná přednostka, pracovala jako vědecký sekretář společnosti, zabývá se především problematikou Lymeské borreliózy.

Lékařská fakulta Masarykovy univerzity v Brně:

- Prof. MUDr. Antonín Trýb (1884–1960) – kromě vědecké činnosti (60 prací) také významný spisovatel.
- Prof. MUDr. Jaroslav Horáček, DrSc. (1914–1991) – založil školu biochemického a patofyziologického výzkumu v oboru a rovněž kožní elektronovou mikroskopií.
- Prof. MUDr. Jiří Záhejský, DrSc. (1930) – významně rozvinul dětskou dermatologii (založena samostatná klinika v Brně, která je i výukovou základnou, přednosta doc. MUDr. Rovenský). Zabývá se rovněž významně venerologií, fyziologií, problematikou extern.
- Prof. MUDr. Věra Semrádová, CSc. (1940) – současná přednosta, věnuje se kožní histopatologii a zevní terapii (kortikosteroidy).
- Prof. MUDr. Zdeněk Vlašín (1930) – byl přednostou 2. kožní kliniky v Brně (vznikla v r. 1989), významný pracovník v oboru imunodermatologie.
- Prof. MUDr. Alena Pospíšilová, CSc. – současná přednosta 2. kožní kliniky, zabývá se především hojením ran a flebologií.

Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Plzni:

- Prof. MUDr. Vlastimil Resl, DrSc. (1906–1986) – zakladatel kliniky, věnoval se především kožním chorobám z povolání (monografie „Ochranné pracovní masti“), histochemickým průkazem kovů a problematikou chelátů, fluorescencí, vitiligem, psoriázou.
- Doc. MUDr. Miroslav Pokorný, CSc. (1933–1988) – významně se zabýval andrologií.
- Prof. MUDr. Vladimír Resl, CSc. (1941) – současný přednosta, 8 let byl předsedou České dermatovenerologické společnosti, nyní je od r. 2003 vědeckým sekretářem. Jeho práce se zaměřují na *Porphyria cutanea tarda*, flebologii (monografie „Hojení chronických ran“); učebnice, skripta, bioinženýrské metody a venerologii (národní koordinátor WHO pro STD při MZČR).

Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové:

- Prof. MUDr. Břetislav Janoušek, DrSc. (1899–1970).
- Prof. MUDr. Jaroslav Danda, DrSc. (1915) – problematika psoriázy, *acrodermatitis chronica atrophicans*, venerologie, kožní syndromy; významné umělecké sklony (spisovatel, dřla ze dřeva, keramiky).
- Prof. MUDr. Věra Rozsivalová, DrSc. (1924) – pracovala v oblasti puchýřnatých chorob a kosmetiky.
- Doc. MUDr. Marie Nožičková, CSc. (1937) – věnuje se fotobiologii a zejména fototerapii, od r. 2003 je emeritní přednosta.
- Doc. MUDr. Karel Ettler, CSc., současný přednosta, místopředseda ČDS od r. 2003. Pokračuje a rozvíjí významně fotobiologii a fototerapii, udržuje webové stránky odborné společnosti.

Lékařská fakulta Univerzity Palackého v Olomouci:

- Prof. MUDr. Gustav Lejhanec, DrSc. (1907–1973) – patřil mezi zakladatele společnosti, přispěl k rozvoji fyziologie a funkčních vyšetřování kůže (založena významná vědecká základna s řadou laboratoří).
- Prof. MUDr. Vladimír Jorda, CSc. (1926–1988) – byl histopatolog, věnoval se kožním nádorům a flebologií.
- Prof. MUDr. Pavel Hybášek, DrSc. (1927–1996) – rozvinul především výzkum fyziologie kůže (hlavně měření potu), podílel se na konstrukci přístrojů.
- Doc. MUDr. Milan Buček, CSc. (1940) – současný přednosta, zaměřuje se především na histopatologii kůže.

Dermatologie a venerologie byla vždy na našem území na vysoké odborné úrovni, s úzkými vztahy k rakouské, německé a francouzské dermatologii. V období komunistické éry úroveň znalostí zůstala, došlo k omezení vazeb na západní země, zhoršení dostupnosti nových technologií (především přístrojové techniky) a zúžení spektra terapeutických možností. Toto se v posledních letech zcela vyrovnalo. V posledních deseti letech se naší dermatologie dotkla především obrovská změna přechodu ze 100% státní zaměstnanosti v 90% přechod do soukromých rukou. S tím souvisela velká změna všech právních předpisů. Negativním rysem transformace byla snaha od jiných oborů „osekat“ šíři našeho oboru, což v mnoha směrech stále ještě pozorujeme a proti těmto tendencím bojujeme. Velice to vyčerpává naše aktivity, které by bylo možné věnovat účelněji. Vše se soustřeďuje hlavně kolem tvorby koncepce oboru, jako základu náplně ve všech směrech (diagnostika, vyšetřovací a laboratorní metody, léčba, vědecký rozvoj, edukace, počty pracovníků atd.). Z těchto důvodů vidíme řešení v odvolání se na zvyklosti v EU a příznivým momentem je také naše účast v aktivitách European Dermatology Forum (White Book). Vypracovává se standard náplně a úrovně evropské dermatologie, její zaměření, definují se podobory, úroveň diagnostiky a terapie včetně epidemiologie. Tento společný evropský postup by se měl ještě prohloubit, neboť podobné tendence v různé míře pociťuje řada dermatologických společností. Naše aktivity se orientují především na kvalitní edukaci a důležitost přikládáme také základnímu výzkumu v dermatologii, který by měl být u nás více posílen. Sledujeme rovněž zvýšení publikační aktivity v zahraničním tisku.

Významné aktivity

- III. sjezd slovanských dermatologů v Praze v r. 1934.
- Mezinárodní sympozium o psoriáze v Plzni v r. 1956.
- II. symposium Dermatologicum cum Participatione Internationali - De Structura et Functione Stratorum Epidermis S. D. Barrierae; Brno 7.–10. 10. 1964.
- Eighth Meeting European Society for Pigment Cell Research; podíl na uspořádání v září 1998.
- Kongres Dermatologie a životní prostředí, Praha 27.–29. 5. 1998. Kongres se konal při příležitosti 650. výročí založení Univerzity Karlovy a 75. výročí založení Československé dermatovenerologické společnosti.
- Kongresy s mezinárodní účastí na téma „Dětská dermatologie“ se konají v posledních letech, pravidelně každé 2 roky v Brně (již 4krát).
- Kongres k 70. výročí založení Kožní kliniky v Brně, r. 2001.
- Alpe-Adria-Danube Congress on Sexually Transmitted Diseases and Infections of the Skin – naše odborná společnost na pořádání kongresu cyklicky participuje.
- Pražské dermatologické konference na Homolce – pořádají se každoročně (již 9. rok), mají především edukační charakter. Jde současně o Regional Meeting of the International Society of Dermatology Continuing Medical Education in Dermatology – organizuje především doc. MUDr. Hercogová, CSc.
- Meeting of the Society for Cutaneous Ultrastructure Research, Praha 27.–28. 3. 2001.
- Dermatovenerologická konference s mezinárodní účastí, Hradec Králové 2.–3. 11. 2001.
- 11. kongres EADV (Evropské akademie dermatologie a venerologie), Praha, říjen 2002 – nejúspěšnější akce ČDS. Prahu navštívilo nejvíce dermatologů ze všech dosud pořádaných kongresů (přes 6 000 účastníků). Organizaci a doprovodné akce pozitivně hodnotily jak výbor EADV, tak i všichni účastníci.

Členové společnosti se aktivně podílejí na každoročních flebologických, angiologických a lymfologických konferencích. Účastní se sjezdů s problematikou HIV/AIDS v Poděbradech,

5–10 akcí bývá ročně v jednotlivých regionech České republiky, např. s problematikou fotobiologie (i s mezinárodní účastí), mykologie, onkologie apod.

Naši členové se stali přímými členy organizačních struktur EADV.

Vztahy a úzká spolupráce na vědecké a edukační úrovni se uskutečňují především s EADV, ESDR, AAD, EDF a SCVR. Značné kontakty máme rovněž s německou (Mnichov, Düsseldorf), italskou, nizozemskou a rakouskou dermatologií i s kolegy v USA.

Časopis

Naše společnost vydává jeden z nejstarších odborných časopisů. Poprvé byl vydán již v r. 1920 pod názvem Česká dermatologie. V roce 1945 byl přejmenován na Československou dermatologii a od r. 1993 se jmenuje Česko-slovenská dermatologie. Vychází tedy nepřetržitě od r. 1920. Tým oponentů a redakční rada se snaží udržet nejvyšší vědeckou úroveň.

Ocenění

Na návrhy výboru naší odborné společnosti jsou přidělována našim nebo zahraničním členům čestná členství nebo medaile Purkyňovy společnosti (obdrželi 4 zahraniční kolegové pro obzvláštní podporu naší dermatologie). Čtvrtým rokem se přiděluje cena prof. Trapla (Nadace Paula Jansseny) za nejlepší publikaci. Ve spolupráci s Univerzitou Karlovou obdržel čestný doktorát prof. MD. Gert Plewig. Prakticky všichni mladí lékaři z lékařských fakult Univerzity Karlovy se účastnili stáže na kožní klinice v Mnichově. Každoročně jsou vybíráni mladí lékaři pro stipendia AAD, Irské a Skotské společnosti. Celkem 58 významných dermatologů světa obdrželo čestné členství nebo pamětní medaile a rovněž 21 členů naší společnosti.

Vnitřní členění

Při naší společnosti velice aktivně pracují sekce alergologie a profesionálních dermatóz, kožní histopatologie, venerologie, fotobiologie a mykologie. Máme ještě sekci kožních nádorů, flebologie a kosmetiky.

Výbor České dermatologické a venerologické společnosti J. E. Purkyně má 13 volených členů na období 4 let.

Počet členů naší společnosti je 708, aktivně pracuje 745 dermatologů, (z toho je 636 žen), specializací v oboru má 667 lékařů (specializace jsou I. a II. stupně a nástavbové z dětské a korektivní dermatologie).

Předseda: Prof. MUDr. Petr Arenberger, DrSc.

Kožní klinika FNKV, Šrobárova 50, 100 34 Praha 10-Vinohrady; tel.: 267 163 000, fax: 267 312 270, e-mail: pa@verum.cz

Vědecký sekretář: Prof. MUDr. Vladimír Resl, CSc., přednosta kožní kliniky LF UK a FN v Plzni, Tř. E. Beneše 13, 305 99 Plzeň; tel.: 377 402 150, fax: +420 377 402 692, e-mail: reslv@fnplzen.cz

Viceprezident: Doc. MUDr. Karel Ettler, CSc.

Kožní klinika FN Hradec Králové, Pospíšilova tř. 365, 500 05 Hradec Králové
tel.: 495 836 211, fax: 495 836 350, e-mail: ettler@fnhk.cz

Podklady zpracoval prof. MUDr. Vladimír Resl, CSc.